

Unieke samenwerking leidt tot regionaal longformularium

In de regio Zuid-Holland Zuidwest hebben onder regie van huisartsenzorggroep Cohaesie 24 zorgverleners gewerkt aan de totstandkoming van een regionaal longformularium. Nu moeten de zorgverzekeraars nog meewerken.

TEKST: MARIËT EBBINGE FOTO'S: COHAESIE

Lang niet alle patiënten met astma of COPD gebruiken hun inhalatiemedicatie op de juiste manier. Uit cijfers van het NIVEL blijkt dat zestig tot zeventig procent fouten maakt bij de inhalatie, waardoor het medicijn niet op de juiste plek in de longen komt. Een verkeerd gebruik van een "device" of inhalator kan bijvoorbeeld optreden als een patiënt van de huisarts een andere inhalator krijgt voorgeschreven dan van de longarts, waarbij weer een andere instructie wordt gegeven. Ook blijkt uit evaluaties van scholingen dat sommige huisartsen zich bewust worden van het feit dat ze een inhalator soms uit gewoonte voorschrijven, zonder voldoende oog te hebben voor de motoriek of de inhalatiekracht van de patiënt. Hierdoor mist een groot deel van het medicijn in de inhalator zijn doel.

Om de zorg aan mensen die een inhalator gebruiken te verbeteren, heeft huisartsenzorggroep Cohaesie, een samenwerkingsverband van honderd huisartsen uit de regio Voorne-Putten, Rozenburg, Hoogvliet en Pernis, het initiatief genomen om een zogenoemd regionaal longformularium te ontwikkelen. Cohaesie ondersteunt huisartsen en andere zorgverleners in de regio op het gebied van chronische zorg, ict en personeel/arbeidsmarkt. Voor de ontwikkeling van het longformularium is een reeds bestaand longformularium: het Flakkeese model van zorggroep Haringvliet, als uitgangspunt genomen.

Gezamenlijke aanpak

Jacqueline Muilwijk, van huis uit longfunctieanalist, is consulent astma/COPD en projectleider bij Cohaesie. Muilwijk kreeg de opdracht om samen met zorggroep Haringvliet het Flakkeese model te introduceren bij zorgverleners in de directe regio en daarbuiten. Zo'n 24 zorgverleners uit de regio Zuid-Holland Zuidwest, een regio met ongeveer een miljoen mensen, namen kennis

Bij het wisselen van de medicatie worden veel inhalatoren weggegooid. We verwachten dat het nu veel minder zal zijn.

van het Flakkeese model en hielpen het verder te ontwikkelen. Uiteindelijk is daar vrij vlot het regionaal longformularium uit ontstaan.

Muilwijk: "In het longformularium zijn de ruim 22 inhalatoren die zorgverleners kunnen voorschrijven, teruggebracht tot ongeveer tien. Daarnaast is er een gezamenlijke aanpak ontwikkeld voor het begeleiden van patiënten. De zorgverlener zoekt naar de optimale match tussen de inhalator en de kenmerken van de patiënt, zoals motoriek, leefstijl, gebruikersgemak, cognitie en inhalatiekracht. Ook wordt de gestandaardiseerde inhalatie-instructie door de verschillende zorgverleners – praktijkondersteuners/huisartsen, apothekersassistenten/ apothekers, longverpleegkundigen/longartsen - herhaald. Dat moet leiden tot een goede inhalatietechniek."

Om de gestandaardiseerde inhalatie-instructies tussen de oren van iedere zorgverlener te krijgen, is scholing toegevoegd aan het longformularium. Muilwijk: "De gebruikelijke IMIS-training [IMIS staat voor instructie medicatie inhalatie scholing, red.] wordt multidisciplinair

aan alle zorgverleners gegeven. Zo leren de zorgverleners over de techniek van de inhalatoren en is er eenheid in de instructie. We maken daarbij gebruik van de zogenaamde IRW-methode [IRW staat voor Inhaler Research Workgroup, red.]."

Borging

Nu het longformularium is vastgesteld en de scholing van de zorgverleners gaande is, is het tijd voor borging. Muilwijk: "Het gaat dan over afspraken als welke zorgverlener neemt welke rol? We geven de zorgverleners adviezen over wie bijvoorbeeld met de patiënt beslist welke inhalator het beste bij hem aansluit en wie de eerste instructie geeft aan de patiënt, dit is vaak de apotheker. Lastig daarbij is de overdracht van de inhalatie-instructie van de patiënt van de ene zorgverlener aan de andere. Ict zou hierin ondersteunend moeten zijn, maar we zijn hier nog zoekende in."

Het voorschrijven van een bepaalde inhalator volgens het longformularium is overigens niet verplicht. "Een apotheker, huisarts of longarts kan er beargumenteerd van afwijken, bijvoorbeeld omdat het medisch noodzakelijk is om voor een andere inhalator te kiezen."

Zorgverzekeraars

Het regionaal longformularium moet de zorg aan mensen met astma/COPD verbeteren. Dominiek Rutters, directeur-bestuurder Cohaesie: "De aanpak is gebaseerd op wetenschappelijke inzichten die ten grondslag liggen aan de longformularen. De longformularen zijn op hun beurt weer gebaseerd op de NHG-standaard van dat moment en het rapport van de Longalliantie Nederland 'Goed gebruik inhalatiemedicatie 2017'. We zijn ervan overtuigd dat het daardoor bijdraagt aan een efficiënter medicijngebruik en een hogere therapietrouw van de patiënt." Muilwijk voegt toe: "Door de toepassing van het longformularium met onder meer de herhaalde inhalatie-instructie zullen patiënten minder klachten ervaren.

Bovendien werden bij het wisselen van de medicatie veel inhalatoren weggegooid. We verwachten dat het nu veel minder zal zijn. Het voorschrijven volgens het longformularium is dus ook kosteneffectiever."

De zorgverzekeraars zijn hier helaas nog niet van doordrongen. Muilwijk: "Het gaat niet alleen om de werkzame stof in een medicijn, maar ook om het type inhalator dat wordt gebruikt. De zorgverzekeraar kan bepalen welke generieke inhalator en welk generiek medicijn aan de patiënt moet worden verstrekt door de apotheker. Maar als de apotheker een andere inhalator geeft dan bij de patiënt past, kan dat slecht uitpakken voor zijn gezondheid. Je vergroot de kans dat het mis gaat, in plaats van dat het goed gaat, wat we met het longformularium nastreven."

Muilwijk en Rutters willen het liefst met de zorgverzekeraars aan tafel. Rutters: "Helaas lukt dat tot nu toe niet. De zorgverzekeraars houden de deur gesloten."

Uniek

De projectleider en de directeur zijn trots op het regionaal longformularium. Niet omdat het zo uniek is. Op verschillende plekken in Nederland zijn soortgelijke gestandaardiseerde aanpakken bedacht. En op landelijk niveau is de Longalliantie Nederland bezig met de ontwikkeling van het Zorgpad inhalatiemedicatie. "Maar omdat het bijzonder is dat er zo veel zorgverleners samenwerken en zich unaniem achter het regionaal longformularium scharen," aldus Muilwijk. Het longformularium is trouwens niet voorbehouden aan de regio Zuid-Holland Zuidwest. Rutters: "Ook andere regio's of zorgverleners kunnen aanhaken. Niemand hoeft het wiel opnieuw uit te vinden."